

VERLAGINGEN VAN HET WATERPEIL BIJ OPEN WATERS

1 WANNEER IS ONTTREKKEN UIT EEN VIJVER/OPEN WATER EEN GRONDWATERWINNING?

In art 2 van het grondwaterwaterdecreet (Decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer) is een **grondwaterwinning als volgt gedefinieerd** (<https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=3851>):

Grondwaterwinning = alle putten, opvangplaatsen, draineerinrichtingen, bronbemalingen en over het algemeen alle werken en installaties die tot doel of tot gevolg hebben grondwater op te vangen, met inbegrip van het opvangen van bronnen op het uitvloeingspunt en het tijdelijk of bestendig verlagen van de grondwatertafel ingevolge grondwerken.

Het gebruik en oppompen van water uit een 'waterpartij' zoals een vijver, een plas, een afgesloten deel van een waterloop,... wordt beschouwd als een grondwaterwinning wanneer er grondwater aangetrokken wordt. Dit zal plaatsvinden 1) als de waterpartij niet in permanente verbinding staat met oppervlaktewater (in- en uitstroom) of 2) wanneer de onttrekking hieruit de netto-aanvulling vanuit oppervlaktewater overschrijdt. Zonder volledige afsluiting van het grondwater onder de vorm van bv. een folie of kleimatten staat het water in bv. een vijver immers rechtstreeks in verbinding met de grondwatertafel. Een vijver zonder folie is vergelijkbaar met een winningsput met een grote diameter. In het handboek voor natuurbeheerders worden dergelijke open waterpartijen ook aangeduid als een geïsoleerde vijver.

Op basis van de definitie van een grondwaterwinning valt het droogzetten van delen van waterlopen, grachten, sloten,... of niet afgesloten oude meanders gedurende een korte periode in functie van werken dus niet onder de definitie van een grondwaterwinning. Het verlagen van het grondwaterpeil via een bemaling voor het graven van een nieuw tracé of voor werken aan of het droogzetten van een afgesloten vijver met waterdoorlatende bodem wel.

Wanneer het peil in een vijver artificieel verhoogd is door kunstmatige barrières (bv. schotten of drempels) wordt een verlaging van het opgestuwde peil tot het natuurlijke grondwaterpeil enkel door het weghalen van deze kunstmatige barrières niet aanzien als een grondwaterwinning. In dit geval wordt er geen

gebruik gemaakt van een pomp maar verloopt alles gravitair. Het aflaten voor het normale onderhoud van dit type vijvers valt hieronder.

2 WELKE VLAREM-RUBRIEKEN ZIJN VAN TOEPASSING?

Bijlage I bij titel II van het VLAREM regelt de indeling van het oppompen van grondwater in verschillende subrubrieken.

2.1 RUBRIEK 53.2

Water uit vijvers/open waters pompen met als doel het tijdelijk droogzetten van of verlagen van het waterpeil voor het uitvoeren van werken valt onder rubriek 53.2 (<https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=70326>). Het wegwerken van de onduidelijkheid door de term “bouwkundige” in de rubrieksomschrijving door deze term te schrappen is opgenomen in de VLAREM-trein 2019.

Verdere indeling is in eerste instantie afhankelijk van de ligging.

Rubriek 53.2. (huidige rubrieksomschrijving)

<i>rubriek</i>	<i>omschrijving</i>	<i>klasse</i>
53.2.	<p><i>bronbemaling, met inbegrip van terugpompingen van [...] niet-verontreinigd grondwater in dezelfde watervoerende laag, die technisch noodzakelijk is voor ofwel de verwezenlijking van bouwkundige werken, ofwel de aanleg van openbare nutsvoorzieningen:</i></p> <p><i>1° gelegen in beschermde duingebieden, aangeduid op grond van het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen of in een groengebied, een natuurontwikkelingsgebied, een parkgebied of een bosgebied [...]:</i></p> <p><i>a) met een <u>debiet</u> van maximaal 500 m³ per dag en 30.000 m³ per jaar</i></p> <p><i>b) met een debiet van meer dan 500 m³ per dag of meer dan 30.000 m³ per jaar, tot maximaal 2000 m³ per dag</i></p> <p><i>c) met een debiet van meer dan 2000 m³ per dag</i></p> <p><i>2° gelegen in een ander gebied dan de gebieden vermeld in punt 1 met een <u>netto opgepompt debiet</u> van:</i></p> <p><i>a) maximaal 30.000 m³ per jaar</i></p>	<p><i>3</i></p> <p><i>2</i></p> <p><i>1</i></p> <p><i>3</i></p>

	<i>b) meer dan 30.000 m³ per jaar en de verlaging van het grondwaterpeil:</i>	
	<i>1° wordt beperkt tot maximaal vier meter onder het maaiveld</i>	<i>3</i>
	<i>2° bedraagt meer dan vier meter onder het maaiveld</i>	<i>2</i>

Onder rubriek 53.2.1 vallen alle bemalingen die in duingebied of met als gewestplanbestemming groengebied, een natuurontwikkelingsgebied, een parkgebied of een bosgebied gelegen zijn. Indien er een BPA / RUP vastgelegd werd, overschrijft de hierin vastgelegde bestemming het gewestplan.

In de andere gevallen is rubriek 53.2.2 van toepassing. Nog verdere indeling is in functie van het debiet en de verlaging van het grondwaterpeil t.o.v. maaiveld.

Merk op dat er in rubriek 53.2.2 gewerkt wordt met netto debieten (indien retour in dezelfde watervoerende laag toegepast wordt mag dit afgetrokken worden van het opgepompte debiet), bij rubriek 53.2.1 niet (retour wordt niet in rekening gebracht voor het bepalen van de rubriek).

Infiltratieputten, infiltratiebekkens of infiltratiegrachten zijn mogelijke vormen van retour. Een infiltratiegracht is een hiertoe speciaal aangelegde gracht of een bestaande gracht waarin compartimenteringen worden aangebracht zodat het water ter plaatse moet infiltreren en niet kan afstromen in het openbaar hydrografisch net. Het lozen in een (naburige) waterloop of in het grachtenstelsel wordt bijgevolg niet aanzien als retour omdat deze tot het openbaar hydrografisch net behoren, met als hoofdzakelijke functie om af te wateren.

2.2 RUBRIEK 53.11

Bij grote debieten is ook rubriek 53.11 van toepassing (<https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=70335>). Hierbij geldt dan de dubbele rubricering.

<i>rubriek</i>	<i>omschrijving</i>	<i>klasse</i>
<i>53.11.</i>	<i>werken voor het onttrekken van grondwater: Er kan overlapping zijn met een of meer subrubrieken van rubriek 53.</i>	
	<i>1° onttrekken van grondwater, met inbegrip van terugpompingen van onbehandeld en niet-verontreinigd grondwater in dezelfde watervoerende laag, en met een <u>netto onttrokken debiet</u> van 2500 m³ per dag of meer</i>	<i>1</i>
	<i>2° onttrekken van grondwater met <u>een debiet van 1000 m³ per dag of meer</u> als de activiteit gelegen is in of een aanzienlijke invloed kan hebben op een gebied, zoals aangeduid ter uitvoering van het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen ter bescherming van de</i>	<i>1</i>

kustduinen, of als de activiteit een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken

De verdere indeling van rubriek 53.11 is afhankelijk van het dagdebiet. Merk op dat in rubriek 53.11.1 gewerkt wordt met netto debieten (indien retour toegepast wordt mag dit afgetrokken worden), bij rubriek 53.11.2 niet (retour wordt niet in rekening gebracht voor het bepalen van de rubriek).

Indien rubriek 53.11 van toepassing is, is er ook een MER / MER-ontheffing vereist.

2.3 GEBRUIK VAN BEMALINGSWATER

Indien (een deel van) het bemalingswater wordt gebruikt of indien om andere redenen water uit de waterpartij wordt gepompt voor een bepaald doeleinde, vb. als drinkwater voor dieren of voor toepassing op een werf, is ook rubriek 53.8 van toepassing.

2.4 LOZEN VAN BEMALINGSWATER

Het lozen van niet-verontreinigd bemalingswater bij een bronbemaling is een niet-ingedeelde inrichting. Aan het lozen van niet-verontreinigd bemalingswater zijn een aantal wettelijke voorwaarden verbonden. Deze zijn o.a. opgenomen in VLAREM II, deel 6, artikel 6.2.2.1.2. §5.

Het lozen van (potentieel) verontreinigd bemalingswater is wel ingedeeld, namelijk als de lozing van bedrijfsafvalwater. Bemalingswater kan bijvoorbeeld potentieel verontreinigd zijn als bemaald wordt ter hoogte van een zone met (gekende) bodemverontreiniging of wanneer slib mee verpompt en geloosd wordt.

Verontreiniging is gedefinieerd in VLAREM II, artikel 1.1.2 :

“Verontreiniging”: het direct of indirect door de mens lozen van stoffen of energie in het aquatisch milieu, ten gevolge waarvan de gezondheid van de mens in gevaar kan worden gebracht, het leven en de ecosystemen in het water kunnen worden geschaad, of enig rechtmatig gebruik van het water kan worden gehinderd.

“verontreinigende stoffen”: iedere stof die tot verontreiniging kan leiden, als vermeld in bijlage 2A van Vlarem II. Het gaat zo om gevaarlijke stoffen, maar ook om onder meer zwevende stoffen, nutriënten, BZV en CZV.

Voor de gevaarlijke stoffen, zoals opgenomen in VLAREM II bijlagen 2B en 2C, wordt hiervoor afgetoetst of het bemalingswater een concentratie bevat hoger dan het indelingscriterium (IC), zoals opgenomen in VLAREM II bijlage 2.3.1, de basismilieukwaliteitsnorm voor oppervlaktewater.

Voor de overige stoffen is in eerste instantie het gehalte zwevende stoffen (ZS) essentieel, aangezien aan de zwevende stoffen de meeste verontreiniging gehecht is. Hiervoor kan getoetst worden aan de algemene lozingsvoorwaarde voor het lozen van bedrijfsafvalwater of huishoudelijk afvalwater op oppervlaktewater (ZS: 60 mg/l, BZV: 25 mg/l).

Het lozen van al dan niet behandeld verontreinigd bemalingswater, zowel in oppervlaktewater als in de openbare riolering, is een ingedeelde activiteit waarbij via een vergunning bijkomende lozingsvoorwaarden kunnen worden opgelegd (VLAREM II deel 4 artikel 4.2.3.1.8). Bij het bepalen van de lozingsvoorwaarden wordt rekening gehouden met de aard en aanwezigheid van de verontreiniging, de mogelijke verwijderingstechnieken en de impact op oppervlaktewater en/of RWZI. Wanneer het bemalingswater verontreinigd is, ressorteert het lozen van het bemalingswater onder rubriek 3.4 (lozing zonder afvalwaterzuiveringsinstallatie) of rubriek 3.6 (afvalwaterzuiveringsinstallaties, met inbegrip van lozing) in de indelingslijst en dient de lozing aangevraagd te worden in het omgevingsloket. De vergunningsklasse is afhankelijk van het debiet en de concentratie van de gevaarlijke stoffen. Voor de beoordeling van de impact van de lozing op een RWZI gelden de criteria uit het uitvoeringsbesluit van 21 februari 2014 'houdende vaststelling van de regels inzake het lozen van bedrijfsafvalwater op een openbare rioolwaterzuiveringsinstallatie'.

3 HEFFINGEN OP HET WINNEN VAN GRONDWATER UIT VIJVERS

Voor meer info wordt verwezen naar <https://www.vmm.be/water/heffingen/bronbemalingen>.

4 CONTACT

Deze nota is een gezamenlijk werkstuk van het Departement Omgeving en de VMM.

Voor vragen over deze nota of voor het bespreken van een specifiek dossier kan u terecht bij de afdeling GOP, directie omgevingsprojecten, en bij de VMM, via de contactgegevens op volgende links:

- <https://omgeving.vlaanderen.be/wegwijs-in-de-afdeling-gebiedsontwikkeling-omgevingsplanning-en-projecten-gop>;
- <https://www.vmm.be/contact/grondwater>.